

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

ת"ע 2-03-15
ת"ע 11-14
ת"ע 12-14

בפני כב' השופטת עפרה גיא

מבקשת בת"ע 2-03-15 ומתנגדת בת"ע 11-14 ו-12-14
באמצעות בא כוחה - עו"ד יניב אלבו

נגד

משיב בת"ע 2-03-15 ומבקש בת"ע 11-14 ו-12-14
באמצעות בא כוחו - עו"ד אלי ביטו

פסק דין

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22

בפניי תובענות בהתייחס לצוואות ההורים המנוחים של הצדדים, ת.ז. [redacted] (להלן: "המנוחה").

בין הצדדים התנהל מספר חליכים ולהלן פירוטם:
א. ת"ע [redacted] בקשה מיום 18.11.14 למתן צו לקיום צוואת המנוחה, על אף הפגם שנפל בה.
ב. ת"ע [redacted] בקשה מיום 22.3.15 לביטול צו קיום צוואת המנוחה, שניתן על ידי כב' הרשם לענייני ירושה ביום 30.10.14.
ת"ע [redacted] התנגדות שהוגשה ביום 17.12.15 לקיום צו הצוואה בעניין המנוחה.
יוער כי נפתחו תיקים נוספים בעניין הצדדים אלא שאלו נסתיימו משכך, איני נדרשת להם.

1. הצדדים לתיקים הינם: המבקש את קיום צוואת המנוחה, בנם של המנוחים (להלן: "הבן") או "המבקש" או "המשיב" (המתנגדת לצוואת המנוחה שהיא גם המבקשת את ביטול צו קיום צוואת המנוחה, בתם של המנוחים (להלן: "הבת" או "המתנגדת" או "המבקשת").

2. רקע עובדתי:
המנוח נפטר בשנת 2007 ואילו המנוחה נפטרה בשנת 2014.
ביום 14.12.01 חתם המנוח על צוואה, שאומתה באותו מועד, על ידי [redacted] עו"ד ונוטריון (להלן: "עו"ד [redacted]"), ולפיה לאחר מותו, ירש בנו, (הוא כלבד, את זכויותיו בדירה. בסעיף 4 לצוואה תלה המנוח את הסיבה להחלטתו זו בכך, שדירת המגורים נרכשה על ידי הבן, שמימן את התמורה לרכישתה, מכספו שלו.

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

ת"ע 15- [redacted] 4 [redacted] מדינה ואח'
 ת"ע 14- [redacted]
 ת"ע 14- [redacted]

- 1 כמו כן קיימת צוואה נוספת בחתימת המנוחה בעלת תוכן זהה מיום 14/12/2014 ואולם, זו
- 2 ככל הנראה אומתה על ידי עו"ד [redacted] רק יומיים לאחר מכן, דהיינו, ביום 16.12.01.
- 3
- 4 ברקע הדברים יצוין, כי למנוחים שלושה ילדים, הצדדים להליך שבפניי וכן אח נוסף, [redacted].
- 5 המתגורר במשך שנים במדינת ספרד, אשר ויתר על חלקו, [redacted]
- 6 ככל שיתברר כי קיים, כנדרש על פי דין בעיזבון המנוחים וזאת לטובת המתנגדת ובמסגרת
- 7 תצהירו מיום 13.9.14.
- 8
- 9 תחילת ההליכים בין הצדדים בבקשה לתיקון פגם בצוואת המנוחה [redacted]
- 10 ולאחריה בקשה לקיום הצוואה חרף הפגם בת"ע 14- [redacted] קשה לקיום צוואת המנוחה.
- 11 בעניינם של הצדדים התקיים דיון ובמסגרתו הודה המבקש שהלך עם אביו לחתום על הצוואה
- 12 ושילם עליה לאחר שאביו ביקש ממנו לעשות כן (ראו פרוטוקול הדיון מיום 4/2/2015).
- 13
- 14 לאחר קיום הדיון החליטה המבקשת להגיש בקשה נוספת ובמסגרתה עתרה להורות על ביטול
- 15 צו לקיום צוואת המנוח שניתן בינם 30/10/14 בטענה שעילת הביטול נודעה לה במסגרת הדיון
- 16 שהתקיים בפניי וכי המנוח לא ידע קרוב וכתוב והמבקש היה נוכח בעת החתימה על הצוואה.
- 17
- 18 ביום 11/5/2001 הגיעו הצדדים להסכמה דינאית לפיה הפלוגתא במחלוקת הינה אחת והיא
- 19 באם הצוואות שנערכו בשנת 2001 בטלות לאור הוראות סעיף 35 לחוק הירושה, התשכ"ה-
- 20 1965 (להלן: "חוק הירושה")
- 21
- 22 בתיקים שבכותרת התקיים ביום 17.6.15 דיון הוכחות ולאחר סיכומים בכתב מטעם באי כוח
- 23 הצדדים ניתן, כעת, פסק הדין.
- 24
- 25 **טענות הצדדים:**
- 26 **טענות המתנגדת**
- 27 הבת עותרת, כי התקבל התנגדותה ובית המשפט יורה על ביטול צוואת המנוחים מיום
- 28 4.12.01 וכי במקום זאת, בית המשפט ייתן צו ירושה אחר עזבון המנוחים, כל זאת, שעה
- 29 שהיא נסמכת על סעיף 35 לחוק הירושה התשכ"ה- 1965 (להלן: "חוק הירושה").
- 30
- 31 לרידה, התנהגות המבקש אשר הסיע את המנוחים ו/או אך את המנוח, למשרדו של עו"ד [redacted]
- 32 היה נוכח במעמד חתימתו של המנוח על הצוואה ואף שילם לעו"ד את שכר טרחתו

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

ת"ע 03-15-
ת"ע 11-14-
ת"ע 12-14-
[Redacted] ואח'

- 1 בגין שתי הצוואות, מהווה התנהגות פסולה היוצרת פגם מהותי בצוואות המנוחים ובשל כך,
- 2 מצדליקה את ביטולן.
- 3
- 4 כמו כן, טענתה המבקשת כי בשונה מהאמור בסעיף 4 לצוואות, המבקש מימן את רכישת בית
- 5 המנוחים באופן חלקי בלבד בעוד בן זוגה וגרושה, מר [Redacted], נטל גם הוא חלק במימון.
- 6 בנוסף, הוסיפה כי צוואות המנוחים נערכו ונחתמו בשפה העברית בעוד המנוחים לטענתה,
- 7 לא ידעו כלל קרוא וכתוב בשפה העברית.
- 8
- 9 לצד זה, נשענת המתנגדת על פגם טכני בצוואות המנוחה, נוכח פער זמנים בין חתימתה על
- 10 הצוואה לבין אימונתה בפני עו"ד [Redacted] יומיים לאחר מכן. פער אשר לדידה, לא ניתן לגביו
- 11 הסבר מניח את הדעת.
- 12
- 13 המתנגדת טוענת, כי היתה בת מסורה להוריה המנוחים ומשך כל חייה התגוררה בסמוך
- 14 אליהם, כשהיא מבקרת אותם מספר פעמים ביום ומסייעת להם בהתנהלותם היומיומית,
- 15 בעוד המבקש חי הרחק מהם בחו"ל במשך עשרות שנים.
- 16
- 17 יוער כי בבקשת ההתנגדות טענה המבקשת טענות נוספות לרבות חשד לזיוף החתימה, אולם
- 18 ביום 4/2/15 חזרה בה מטענותיה זו.
- 19
- 20
- 21 **טענות המבקש**
- 22 המבקש עותר למתן צו לקיום צוואת המנוחה ולדחיית הבקשה לביטול צו קיום צוואת
- 23 המנוח, כשהוא דוחה טענות המתנגדת בדבר מעורבות פסולה מצידו בעריכת הצוואות ובעודו
- 24 מאשר שהסיע וליווה את אביו המנוח ואף נכח במעמד חתימתו של הצוואה וזאת על פי בקשת
- 25 אביו. לטענתו, אמו המנוחה הגיעה למשרדו של עו"ד [Redacted] ללא לוחי.
- 26
- 27 המבקש טוען, כי הוא אכן שילם מכספו עבור בית המגורים של המנוחים כמממן יחיד ומשכך,
- 28 כוונת המנוחים בצוואותיהם להוריש לו את ביתם מובנת ומשקפת כדבעי את רצונם האמיתי.
- 29 מה גם, שהמבקש טוען כי שהה בארץ לצורך ביקור בתקופה בה נחתמו הצוואות ושכ לביתו
- 30 בחו"ל לתקופה של כ-7 שנים, במהלכן יכלו המנוחים לשנות צוואתם בנקל, לו חפצו בכך
- 31 ומשלא עשו כן, יש לכבד רצונם.
- 32 יתר על כן, המבקש טוען, כי המנוחים דיברו והבינו את השפה העברית ואין כל פגם בעריכת
- 33 הצוואות בשפה זו.

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

ת"ע 03-15-
ת"ע 11-14-
ת"ע 12-14-

- 1 בהתייחס לצוואת המנוחה, לדידו של המבקש, עו"ד בן שימולנתן הסבר משכנע לפער הזמנים
2 בן הימניים, שבין החתימה על הצוואה לבין אימותה ובכל מקרה, מדובר בפגם טכני שאינו
3 פוסל הצוואה.
- 4
- 5 **דיון והכרעה** 13
- 6 טענות הבת המתנגדת כאמור לעיל, נשענות על שלושה אדנים אותם יש לבחון ובהתאם
7 להכרעה, האם לתורות על כשירותו של צוואת המנוחים או שמא לקבל את התנגדותה וכן
8 המקשה לביטול צוואת המנוח ולכך אדרש להלן.
- 9
- 10 **תחולתו של סעיף 35 לחוק הירושה** 14
- 11 המחלוקת המשפטית בין הצדדים, כפי שגם הוגדרה גם על ידם בדיון מיום 11.5.15, נסובה
12 סביב שאלת תחולתו של סעיף 35 לחוק הירושה, כאשר לטענת המתנגדת, המבקש לקח חלק
13 בעריכת הצוואה.
- 14
- 15 סעיף 35 לחוק קובע כדלקמן:
16 "הוראת צוואה, פרט לצוואה בעל-פה, המזכה את מי שערך אותה או היה עד לעשייתה או
17 לקח באופן אחר חלק בעריכתה, והוראת צוואה המזכה בן-זוגו של אחד מאלה – בטלה".
18
- 19 הנה כי כן, קיימים שלושה מקרים בהם תבטל צוואה על פי הסעיף:
20 הצוואה מזכה את עורכה.
21 הצוואה מזכה עד לעשייתה
22 הצוואה מזכה אדם שלקח חלק פעיל בעריכתה.
- 23
- 24 בעניין הנדון אבחן באם התקיים מי מהמקרים המצדיק ביטולה של הצוואה.
- 25
- 26 פסיקת בית המשפט העליון קבעה מהם השיקולים שעומדים ביסוד סעיף 35 לחוק הירושה:
27 "מטרת סעיף 35 היא להרחיק חשד של רמיה או השפעה לא הוגנת על המצווה מצד אלה
28 המשתתפים בעריכת הצוואה" (ע"א 707/76 צארום נ' גורן, פ"ד לב(3) 548, 552 - הנשיא
29 זוסמן).
- 30
- 31 בניגוד לסעיף 30 לחוק (הוראת צוואה שנעשתה מחמת אונס, איום, השפעה בלתי הוגנת,
32 תחבולה או תרמית - בטלה") המקנה שיקול דעת מחותני לבית המשפט, כאן מדובר בסעיף
33 נוקשה המחייב פסילה, בכל מקרה שמי מן המנויים בו נוטלים חלק בעריכת הצוואה - בין
34 אם השפיע על תוכנה ובין אם לאו.

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

ת"ע 15-3
ת"ע 14-
ת"ע 14-
ואח' [REDACTED]

1 "המטרה החקיקתית העומדת מאחורי הנראה זו דומה למטרה החקיקתית העומדת מאחורי
2 סעיף 30 לחוק... עם זאת, הטכניקה החקיקתית שבה נקט המחוקק בסעיף 30 לחוק
3 הירושה שונה מזו שבה הוא נקט בסעיף 35 לחוק הירושה. סעיף 30 לחוק הירושה דן
4 בהשפעה הבלתי ראויה עצמה... שונה גישתו של סעיף 35 לחוק הירושה. אין הוא דן
5 בהשפעה הבלתי הוגנת עצמה, ואין הוא דורש את הוכחתה. אם תרצה, הוא מגיח ללא כל
6 אפשרות של ערעור, כי היתה השפעה בלתי הוגנת. על כן, אפילו הוכח הלכה למעשה כי
7 השפעה בלתי הוגנת אינה קיימת, אין בכך ולא כלום..." (ע"א 433/77 חררי נ' חררי, פ"ד
8 לד(1) 776, 779 - השופט, כתארו אז, ברק).

9
10 "תוצאה זו קשה היא, שכן היא שוללת כל שיקול-דעת ליתן תוקף לצוואה, מקום שהנסיבות
11 מעידות על כך כי אף שהנהגה נטל חלק בעריכת הצוואה, הוא לא השפיע השפעה שלא כדין
12 על המצוה" (ע"א 180/80 בנדל נ' בנדל, פ"ד לה(3) 101, 109 - השופט, כתארו אז, ברק; ע"א
13 99/86 זיידה נ' זיידה, פ"ד מ(3) 105; ע"א 389/85 מרכוס נ' היניץ המשפטי לממשלה, פ"ד
14 מא(1) 505).

15
16 סעיף 35 לחוק הירושה אפוא, "הוא אחד הסעיפים הנוקשים והקשים שבחוק הירושה. אין
17 גם תבלין לתוצאותיו" (נ"י שילה, פירוש לחוק הירושה תשכ"ה - 1965 (כרך ראשון, תשנ"ב)
18 (307).

19
20 משכך, ראוי להדגיש, כי נטייתו בית המשפט העליון הינה לתת פירוש מצמצם להוראת סעיף
21 זה (עיינו: ע"א 2500/93 שטיינר נ' המפעל לעזרה הדדית של ארגון עולי מרכז אתיופיה
22 [פורסם בגב]).
23
24 כך נקבע למשל כי לקח באופן אחר חלק בעריכתה כולל רק את ניסוח הצוואה ועצם כתיבתה
25 ופעולת עריכת הצוואה אינה מתחילה לפני שעורך הדין או אדם אחר המנסה אותה, נכנס
26 לפעולה (ראו ע"א 576/72 שפיר נ' שפיר, פ"ד כז(2) 373).

27
28
29 **16. מן הכלל את הפרט**
30 בעניין הנדון, כשנשאלה הבת לגבי אופן מעורבותו של המבקש השיבה: "לא יודעת. הוא לקח
31 אותו והוא כנראה אמר לו מה להגיד והוא חתם על מה שהוא אמר לוי" (עמ' 14 ש' 21 לפרוט').
32
33 עיון בצוואת המנוחים מלמד שהמנוחים נמקו את סיבת מתן ביתם למבקש בכך שהוא מימן
34 את רכישתו.

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

ת"ע 15- [redacted] ואח'
 ת"ע 14- [redacted]
 ת"ע 4 [redacted]

- 1
- 2 משכן, ובטרם אדרש לבחינת מעורבותו של המבקש בעריכת הצוואות עולה הצורך לברר,
- 3 תחילה, את זהות הגורם המממן של בית המנוחים. ככל שימצא שהמבקש הוא המממן, הרי
- 4 שיהיה בכך כדי להקהות את העוקץ מהטענה למעורבותו.
- 5
- 6 **17. הבת אישרה בחקירתה, כי המבקש לקח חלק במימון הבית ואולם ציינה: "הוא נתן סכום**
- 7 **קטן, זה הכל, נתן יצחק וגם בעלי נתן. אותו דבר כמו [redacted]. לא יודעת כמה הוא נתן. אני לא**
- 8 **מבינה בכסף לא מתערבת" (עמ' 13 ש' 14-15 לפרוט' מיום 17.6.15 ולהלן: "הפרוט").**
- 9
- 10 **18. מר [redacted] גרדשה של הבת, העיד מטעמה וטען, כי נתן 40,000 ₪ למנוחים לרכישת הבית.**
- 11 **כשנשאל היכן הקבלה על כך השיב: "נתתי לו כסף ביד. יש לי באוטו אסמכתאות מי קנה את**
- 12 **הבית. נתתי לו 40,000 ₪ כדי להשלים את המשכנתא שהוא לקח. יש לי את המסמכים של**
- 13 **עמיגור. כתוב ש [redacted] רכשו את הבית" (עמ' 11 ש' 27-29 לפרוט').**
- 14 **וכאן, לא מיותר לציין, כי לבית המשפט לא הוגשו אסמכתאות או מסמכים כלשהם המעידים**
- 15 **על מימון שניתן על ידי מר [redacted] לרכישת הבית.**
- 16
- 17 **19. לעומתם, לשאלת בית המשפט העיד המבקש, כי הבית שנרכש בחודש אפריל 2000 ומומן אך**
- 18 **על ידו וכך אמר: "אחותי לא נתנה שום דבר... שקר וכזב שהם נתנו כסף לאבא שלי" (עמ' 2**
- 19 **ש' 3-8 לפרוט' מיום 4.2.15). בחקירתו הנגדית העיד: "לפני שקניתי את הבית אמרתי לאבא**
- 20 **תשאל את [redacted] היא רוצה לקנות את הבית ותשאל את [redacted] (עמ' 17 ש' 16-17 לפרוט').**
- 21
- 22 **20. למרבח הפלא, תמיכה לדברי המבקש התקבלה דווקא מהעדה הגב [redacted] אחות המנוחה**
- 23 **שזמנה להעיד מטעם המתנגדת. כשנשאלה העדה, האם המנוחה אמרה לה מי הביא**
- 24 **למנוחים את הכסף לקניית הבית השיבה: "הוא, היא אמרה [redacted] ביא את הכסף"**
- 25 **(עמ' 7 ש' 2-3 לפרוט'). וכשנשאלה האם המנוחה אמרה שהמתנגדות או מר [redacted] קיפנו נתנו לה**
- 26 **כסף לרכישת הבית אמרה: "לא שמעתי דבר כזה" (עמ' 7 ש' 4-5 לפרוט').**
- 27 **כמו כן העידה הגברת אדרי כי:**
- 28 **"ש. ממה שאת יודעת ועל סמך ההיכרות איתה, האם [redacted] (המנוחים- העדה שלי, ע.ג.)**
- 29 **רצו לתת את הבית [redacted] האם דברו על זה פעם?**
- 30 **ת. לא.**
- 31 **ש. למה?**
- 32 **ת. היא אמרה שהבית של הבן שלה [redacted]**
- 33 **ש. האם אמרו שהם רוצים שהבית יהיה של [redacted]**
- 34 **ת. אני שמעתי ממנה כל הזמן שהבית של [redacted] כל הזמן היא אמרה".**

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

ת"ע 15-6 ואח' [redacted]
ת"ע 14-1 [redacted]
ת"ע 14-1 [redacted]

(עמודים 6-7 לפרוטוקול, שורות 1-26).

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33

21
22

כך גם העידה העדה הנוספת מטעמה של המבקשת, כלתה הגברת [redacted]
"ש. את שמעת אי פעם את המנוחים אומרים שהבית של [redacted] ?
ת. הסבתא היתה אומרת את זה ודברנו על זה בנוכחות [redacted]
ש. המנוחה תמיד אמרה שהבית של [redacted] ?
ת. כשדברנו על זה היא אמרה".
(ראו עמ' 11 לפרוטוקול, שורות 7-10)

המדובר בשתי עדות שהגישו הצהירים מטעמה של המתנגדת ובאו להעיד לטובתה, והנה שתי העדות מעידות שהמנוחה תמיד אמרה שהמבקש הוא זה שנתן את הכסף ולכן הבית שלו.

משכך, נראה כי אכן הצוואה משקפת את רצון המנוחים שכן [redacted] הדירה נעשה על ידי המבקש. כאשר מנגד, טענת המתנגדת לפיה הגרוש שלה מימן אף הוא רכישת הדירה, לא נתמכה בשום ראיה חיצונית למעט עדות הגרוש שלה, שכן אף המבקשת לא ידעה לומר מה הסכום שניתן מטעמה לרכישת הדירה וגרסתה מתחמקת ואינה סבירה, שכן מחד טענה שהמבקש נתן סכום כסף קטן ומאידך, טענה שאינה מבינה בכסף ולכן אינה מתערבת.

משכך, בהעדר ראיות אשר יש בהן לתמוך גרסת המתנגדת וכאשר התרשמתי בקיומן של ראיות נוספות, כעולה מגרסאות העדות מטעמה של המתנגדת, שוכנעתי שרכישת בית המנוחים מומנה מכספו של המבקש בלבד כפי שתמיד ציינה המנוחה.

כידוע, כלל מנחה בדיני ירושה בכלל ובצוואות בפרט היא השאיפה לכבד ולקיים את רצון המת. בחלכה הפסוקה נקבע גם כי עיקרון זה נגזר מחירותו של אדם לעשות בקניינו ככל שירצה, ואת חירותו הוא שואב מהפסיקה, ומאז שנת התשנ"ב-1992 גם מחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו.

לענין זה ראו דברי כב' השופט מלץ בע"א 724/87 כלפה נ' גולד, פ"ד מח(1), 22, 28:

"כל מאבק סביב צוואתו של אדם מעלה מצידו את שאלת 'כבוד המת', השלוב בעיקרון הכללי של 'כבוד האדם', אשר היה לעיקרון-על במשפטנו עם קבלת חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו. בפסיקה בית-משפט זה לכל אורכה, לפני קבלת חוק

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

ת"ע 15-
ת"ע 14-
ת"ע 14- ואח' [REDACTED]

1 היסוד ולאחריה, שזורה כחוט השני העמדה, שלפיה בכל הנוגע לצוואות מוענקת
2 חשיבות מיוחדת לרצונו של הנפטר".
3
4 24. בעניין הנדון התרשמתי מעדות העדות שהעידו מטעם המתנגדת כי רצון המנוחה היה להעניק
5 למבקש את הבית ולא לאף אדם אחר. משכך, ניתן לקבוע שהצוואות משקפות את רצון
6 המנוחים ואין מדובר בהפתעה. אוסיף שאומנם המתנגדת טענה שמועלים לא נאמר לה כלום
7 באשר לעובדה שהבית שייך לאחיה, אך הדבר תמוה בעיני במיוחד נוכח העובדה שעדות
8 מקצועיות העידו שהמנוחה דברה על כך לא אחת וזה לא היה סוד ומצופה שהמבקשת כמי שחיה
9 בסמוך להוריה ובקרה אותם מספר פעמים ביום כגרסתה, לשמוע על כך.
10
11 אשר על כן, מעורבות פסולה מצד המבקש, ככל שקיימת, אינה מתייחסת לתוכן הצוואה, כי
12 אם לאופן עריכתה.
13
14 25. האם הצוואה נערכה על ידי המבקש או שנטל באופן אחר חלק בעריכתה
15 כשנשאלה הבת האם המבקש ענה את הצוואות השיבה, בגרסתה האחרונה: "כן, הוא לקח
16 את אבא שלי ואת אמא שלי הוא לקח, באמא שלי לא הולכת" (עמ' 14 ש' 17 לפרוטי) ואולם,
17 גרסתה זו של הבת לא היתה עקבית וידעה קודם לכן תהפוכות. כך, בסעיף 28 לתצהיר שצרפה
18 לחודעת ההתנגדות כתבה: "הריני לטעון כי המבקש לקח את ההורים או את אחד מהם בלבד
19 לעורך דין מטעמו...". בעוד, בדיון שהתקיים ביום 4.2.15 העידה: "...אבא שלי לא עשה
20 כלום. אחי בא ולקח אותנו לעשות צוואה... (עמ' 1 ש' 13 לפרוטי מיום 4.2.15). (הדגשות שלי-
21 א.ע.)
22
23 ויודגש, אין חולק והמבקש עצמו מאשר, כי ליווה את אביו המנוח למשרדו של עו"ד [REDACTED]
24 ואף שילם שכר טרחתו בגין שתי הצוואות.
25 המבקש העיד, כי אביו ביקש ממנו להתלוות אליו רק כדי לשלם עבורן (עמ' 24 ש' 24 לפרוטי'
26 מיום 4.2.15).
27
28 המבקש העיד, כי היה נוכח במעמד החתימה של אביו על הצוואה (עמ' 2 ש' 22 לפרוטי' מיום
29 4.2.15).
30
31 בחקירתו הנגדית הסביר המבקש את משמעות נוכחותו באותו מעמד ואמר: "...ראיתי אותו
32 כשהייתי מחכה, כשניגשתי אליו ראיתי אותו חותם. כנראה שהוא חתם על צוואה" (עמ' 15
33 ש' 27-28 לפרוטי').

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

ת"ע 15
 ת"ע 14
 ת"ע 14 ואח'

- 1 ואולם, המבקש שלל אפשרות שהסיע גם את אמו המנוחה למשרדו של עו"ד [REDACTED] (נעמי)
 2 17 ש' 14-23 לפרוט"ו ואף לא הוצגו בפניי ראיות שעשה כן.
 3
 4 טענה זו נתמכת בעדותו של עו"ד [REDACTED] שאישר, כי המנוחה הגיעה לבדה למשרדו לחתום
 5 על הצוואה רק לאחר יומיים ממועד חתימת האב המנוח (נעמי 5 ש' 20-19 לפרוט"ו).
 6
 7 עו"ד [REDACTED] אישר בעדותו, כי המבקש נכח במשרדו ואולם, לא זכר מתו ומי שילם לו שכר
 8 טרחה, כאשר לפי מועד הקבלה ידע לומר, כי קיבל תשלום באותו יום בו חתם האב המנוח
 9 על צוואתו (נעמי 4 ש' 12 ו-21 נעמי 5 ש' 17-16 לפרוט"ו).
 10
 11 בהעדר ראיות לליווי והסעת המנוחה על ידי המבקש לעו"ד [REDACTED] ועל רקע טענות
 12 המכפכות, כאמור, של המתנגדת לעניין זה, אמינה בעיני גרסתו של המבקש ולפיה, הסיע רק
 13 את אביו למשרדו של [REDACTED] ועל כן, מעורבותו תיבחן כשהיא מתייחסת לתשלום
 14 ששילם לעו"ד [REDACTED] עבור שתי הצוואות ולליווי שהעניק לאביו המנוח כשהסיעו למשרדו
 15 של עו"ד [REDACTED] ובעצם נוכחותו בקרבתו, בעת חתימתו על צוואתו.
 16
 17 אוסיף כי המתנגדת לא הציגה ולו בדל של ראיה לפיה המבקש ערך את הצוואות של מי
 18 מהמנוחים.
 19 אף שאלה ישירה שהופנתה למתנגדת בעניין זה לא קבלה מענה:
 20 "ש. איך בדיק [REDACTED] היה מעורב בעריכתה של הצוואה?
 21 ת. לא יודעת. הוא לקח אותה וכנראה אמר לו מה להגיד והוא חתם על מה שהוא אמר לוי"
 22 (עמוד 14 לפרוטוקול, שורות 21-20).
 23 הנה כי כן, המתנגדת מבססת טענתה בדבר מעורבות בעריכת הצוואה על בסיס השערה
 24 בלבד ובוודאי שלא על פי ידיעה אישית או ראיה כלשהי.
 25
 26 בנוסף, בית המשפט העליון בע"א 6496/98 מופק בוטו נ' סאמי בוטו (פורסם בנבו) קבע
 27 כדלקמן:
 28 "ככלל אין בנוכחות בלבד, של נהנה מן הצוואה בעת חתימתה, כדי לפגוע בכשרותה (השופט
 29 טל בע"א 4305/91הג"ל [11]). יש לבחון את יתרו נסיבות המקרה. עמד על כך השופט ברק
 30 בע"א 433/77הג"ל [2], בעמ' 780:
 31 "...טול את המקרה בו נוכח הנהנה פיזית בעת עריכת הצוואה. היש לומר כי הוא נטל
 32 חלק בעריכתה? אף התשובה על שאלה זו תלויה בנסיבות האופפות את הנוכחות. לא
 33 חרי נהנה הנוכח לבדו בעת עריכת צוואה – לעניין צוואה בכתב – כהרי נהנה הנוכח

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

ת"ע 15-
ת"ע 14-
ת"ע 14-

1 במקום יחד עם אחרים, כגון עורך דין, לא הרי נהנה המשוחח עם המצווה על דא ועל
2 הא, כהרי נהנה הנותן הנחיות והוראות בדבר תוכן הצוואה (ע"א 746/70).

3 כך בשלב החתימה, וכך בשלבים שקדמו לעריכת הצוואה. מעורבותו של הנהנה נבחנת על-
4 פי נסיבותיו המיוחדות של כל מקרה ומקרה. ברוח זו נפסק כי העובדה שהנהנה הזמין את
5 עורך הדין שערך את הצוואה ושילם את שכר טרחתו והעובדה שתוכנה של הצוואה נמסר
6 לעורך הדין על ידי המערער אין בה משום נטילת חלק פסול בעריכת הצוואה (השופט קדמי
7 בע"א 760/86 רזון נ' שולמן [15], בעמ' 590). ביצוע שליחות מטעם המצווה, אשר ביקש כי
8 עורך הדין יסור אליו לשם עשיית הצוואה - אינה חלק מעריכת הצוואה (הנשיא
9 שמגר בע"א 510/90 הנ"ל [9]); העובדה שהנהנית מן הצוואה הביאה את המצווה לעורך הדין
10 שטיפל בעבר בענייניה שלה ואף סייעה לו בפרטים שונים שנוקקו להם לצורך הצוואה אינה
11 עולה כדי נטילת חלק בעריכת הצוואה (השופטת ביניש בע"א 2500/93 שטיינר נ' המפעל
12 לעזרה הדדית של ארגון עולי מרכז אירופה [16]). לא כן כאשר המצווה לא נמסר כלל עם
13 עורך הדין והנהנה עצמו, והוא בלבד, מהווה את החוליה המקשרת בין המצווה לבין עורך
14 הדין (השופט ברק בע"א 851/79 הנ"ל [5]). פעולת השלוח אינה נחשבת בהכרח לנטילת חלק
15 בעריכת הצוואה, אלא אם השלוח מגלה פעילות רבה מדי (הנשיא שמגר בע"א 99/86 הנ"ל
16 [7]). כאשר פעילותו אינה מצטמצמת לפעולה מכאנית של העברת רצון המנוח כאשר "הוא
17 המוציא והמביא, הוא המלבן והמסביר" והוא "מקיים מעורבות מתמדת ורצופה מרגע
18 ההתקשרות עם עורך הדין ועד לחתימת המנוח" (השופט ברק בע"א 526/85 הנ"ל [8], בעמ'
19 837) הרי זו פעילות יתרה החורגת מגבולות המותר. בכל מקרה אין לנתק את מידת
20 מעורבותו ופעילותו של הנהנה ממכלול הנסיבות (השופטת ביניש בע"א 2500/93 הנ"ל
21 [16], בעמ' 350). "המבחן הינו, בסופו של דבר, מבחן השכל הישר" (השופט ברק
22 בע"א 851/79 הנ"ל [5], בעמ' 109) (ההדגשות שלי ע.ג.).

23 עיננו הרואות, כי אין די בהבאת המצווה לעו"ד כמו גם, בתשלום שכר טרחתו ואף לא
24 בנוכחות במעמד החתימה על הצוואה, כדי להביא לביטולה של צוואה.
25 מה גם שבענייננו, אין חולק, כי צוואות המנוחים אושרו בפני עו"ד
26 אוסיף כי בכובעו כנוטריון, עו"ד משמש כ"רשות" כאמור בסעיף 22 לחוק הירושה
27 וככזה, סעיף 19 לחוק הנוטריונים תשל"ז-1976 קובע חוקה ראייתית באשר לנכונות האמור
28 באישוריו, דהיינו, שהמנוחים אכן אמרו את הדברים שגרשמו בצוואות, שהם שומעים את
29 השפה העברית וכי דברי הצוואות נקראו במניהם כשהם מצהירים מרצונם החופשי כי זו
30 צוואתם (סעיפים 2-4 לאישורים).
31

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

ת"ע 15- [redacted] ואח'
 ת"ע 14- [redacted]
 ת"ע 14-2 [redacted]

- 1 וכאן ראוי לציין, כי ע"ד [redacted] שלל היכרות קודמת בינו לבין המבקש, שהיה אותה עת
- 2 תושב חי"ל (עמ' 5 ש' 6 לפרוט').
- 3 **בנסיבות אלו, שעה שהצוואה נערכה על ידי רשות, ברי כי המבקש לא היה עד לעשייתה.**
- 4
- 5 כמו כן וכפי שצינתי לעיל, מזו, כוונת המנוחים להוריש הבית למבקש לא נחתה "כרעם ביום
- 6 בחירי" שעה שעדיה של המתנגדת הם שאישרו, כי המנוחה שבה והצהירה בחייה, כי הבית
- 7 ינתן למבקש.
- 8
- 9 **סיכומו של דבר, נחה דעתי כי המנוחים חתמו על צוואותיהם מרצונם החופשי ללא מעורבות**
- 10 **פסולה של המבקש.**
- 11
- 12 30. במאמר מוסגר יצוין, כי במסגרת ההליך התרתי למבקש בהחלטתי מיום 29.3.15 ובטרם
- 13 התקיים דיון הוכחות, להוסיף ראייה לתיק בדמות תימלול הקלטת שיחה שנטען כי התקיימה
- 14 בין המבקש לעדה מטעם המתנגדת הגב' [redacted], כאשר למתנגדת הותר לשטוח טענותיה
- 15 במסגרת סיכומיה, באשר למשקלה של הראייה.
- 16
- 17 31. יצוין, כי בתמליל מופיעה כחש השט, חזרת העדה, **מטעמה של המתנגדת, הגב' [redacted] על כך**
- 18 **שהמנוחה שבה וציננה בפניה כי הבית שייך למבקש בעודה מציינת, כי היא עצמה ואף**
- 19 **המתנגדת יודעות זאת. עוד צוין בתמליל כי אמרה לב"כ המתנגדת במפורש שהיא יודעת**
- 20 **שהמבקש רכש את הבית ואולם, השיבה כי זה לא צוין בתצהירה משום שב"כ של המתנגדת**
- 21 **התנגד לכך מאחר והוא נגד המבקש (ראו עמוד 2 לתמליל, שורות 6-12).**
- 22
- 23 במהלך עדותה בבית המשפט הושמעה לה ההקלטה והעדה אישרה שהיא קולה (עמ' 10 ש' 11-
- 24 12 לפרוט') ואולם לאחר מכן, חזרה בה ואמרה שאין זה קולה וכי לא אמרה זאת שהושמע לה
- 25 (עמ' 10 ש' 20-13 לפרוט'). לעדה לא היה כל הסבר מניח הדעת מדוע חזרה בה מדבריה כי היא
- 26 מזהה את קולה בהקלטה לאחר ששמעה קולה.
- 27
- 28 32. ב"כ המתנגדת עתה במסגרת הסיכומים שלא ליתן משקל לתוכן ההקלטה בטענה כי הוגשה
- 29 כאשר אינה ערוכה כדן. מנגד, טען ב"כ המבקש כי בית משפט לענייני משפחה אינו כפוף
- 30 לסדרי דין ורשאי לסטות מהם. אכן, הוראות סעיף 8 (א) לחוק בית המשפט לענייני משפחה,
- 31 התשנ"ה-1995 מאפשרות לבית המשפט לסטות מדיני ראיות וסדרי דין ועל בית משפט לנהוג
- 32 בדרך הנראית לו הטובה ביותר לעשות צדק (למעט בתובענות על פי חוק הירושה, התשכ"ה-
- 33 1965 כאשר עילת הסכסוך אינה סכסוך בתוך המשפחה). בעניין הנדון ובשים לב לכך שלא
- 34 היה בפי העדה כל הסבר מניח הדעת מדוע תחילה זיחתה קולה בהקלטה ולאחר מכן חזרה

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

ת"ע 15- [redacted] ואח'
 ת"ע 14- [redacted]
 ת"ע 14- [redacted]

- 1 בה ובהינתן הדעת לכך, שהמבקש לא נחקר כלל וכלל אודות ההקלטה, מצאתי מקום ליתן
 2 משקל גם להקלטה שהוגשה ואף ממנה ניתן ללמוד שכל בני המשפחה יעו גם ידעו שרצון
 3 המנוחה היה כי הבית יעבור למבקש.
 4
 5 למעלה מן הצורך אוסיף שאף באם לא הייתי מקבלת הקלטת כראייה, לא היה בכך בכדי
 6 לפגוע במסקנתי כי מעורבותו של המבקש, ממילא, אינה מביאה לבטלות הצוואות וכל
 7 שהתרשמתי מהתמלול כי הצוואה משקפת את רצון המנוחים.
 8
 9 **עריכת הצוואות בשפה העברית** .33
 10 טענה נוספת של המתנגדת היתה כי נפל פגם בצוואות שכן אלו נערכו בשפה העברית ואילו
 11 המנוחים לא ידעו לקרוא וכתוב והמנוח אף לא ידע לדבר בכלל בשפה זו.
 12 בסיכומיה ציינה המתנגדת כי המנוחים לא ידעו לקרוא ולכתוב בעברית והתנהלו בשפה
 13 בסיסית בלבד. מכאן עולה כי המתנגדת חזרה בה מטענתה לפיה המנוח לא ידע לדבר עברית
 14 בכלל.
 15
 16 אכן, בית המשפט ער לכך, שקיימת אפשרות סבירה, שלא נשללה, שהמנוחים לא ידעו לקרוא
 17 ולכתוב בעברית וכך גם לא היו מסוגלים לקרוא הצוואות בכוחות עצמם ואולם, אין בכך ולא
 18 כלום בגסיבות צוואות אלו, שכן [redacted] מול באישורו כנוטריון על עשיית הצוואות ציין,
 19 כי השתכנע שהמנוחים שומעים את השפה העברית וכי צוואותיהם חוקרות להם (סעיפים 3-
 20 4 לאישוריו). גם בעדותו בבית המשפט העיד: "הם דיברו עברית" (עמ' 3 ש' 21 לפרוט').
 21
 22 גם מר [redacted] שהעיד מטעם המתנגדת אמר בעדותו: "הסבתא ידעה עברית, לא ידעה
 23 לקרוא ולכתוב. הסבא דיבר עברית אבל היה קשה לו" (עמ' 11 ש' 20 לפרוט').
 24 עם זאת, העדות מטעם המתנגדת- הגב' [redacted] והגב' [redacted] ציינו בתצהיריהן, כי
 25 המנוחה לא יכולה היתה להבין את האמור בצוואה ללא תירגום והסבר בשפה הספרדית.
 26
 27 בהתייחס לכך, עו"ד בן שימול עמד על כך שהסביר לה את תוכן הצוואה- "ועוד איך הסברתי
 28 לה את התוכן..." וחוסף ואמר: "...היא אמרה לי בעברית מה היא רוצה..." (עמ' 5 ש' 22-
 29 23 לפרוט').
 30
 31 להתרשמותי, המנוחה תקשרה בשפה העברית. גם אם לא היה בידה להבין את השפה
 32 המשפטית שבצוואה, הרי שהסבר בעברית פשוטה היה בידה להבין, כך גם המנוח אשר כפי
 33 שהעיד [redacted] דיבר בעברית בסיסית ונוכח העובדה שהמתנגדת חזרה בה בסיכומיה
 34 מטענתה לפיה המנוח לא ידע כלל לדבר בשפה העברית.

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

ת"ע 15
ת"ע 14
ת"ע 14

- 1
2 חיווק לעבודה שהמנוחה תקשרה בעברית עולה מדבריה של העדה סוזי לנף עצמה ששימשה
3 כאפוטרופא של המנוחה משנת 2008 בקירוב, לאחר שהמנוח נפטר.
4 העדה הצהירה שאינה דוברת ספרדית (עמ' 9 ש' 4-5 לפרוט') אך יחד עם זאת, נהגה להסביר
5 למנוחה על מסמכים בשפה העברית.
6 "ש. האם ידעו לדבר עברית?
7 ת. הסבתא ידעה בסיסית. לרוב דיברה בספרדית. הסבא איתי לא דיבר הרבה, בקושי, גם
8 הילדים שלי לא הבינו אותו...
9 ש. אז איך הסברת לו מסמכים?
10 ת. הייתי מסבירה לסבתא בקצרה, בקצרה כדי שתוכל להבין" (עמ' 8 ש' 25-30 לפרוט').
11
12 הנה כי כן עולה שגם העדה ששמה כאפוטרופא למנוחה דברה איתה בשפה העברית בלבד
13 והסבירה לה כל דבר על מנת שתוכל להבין. משכך, לא ברור לי מדוע כאשר הנוטריון העיד
14 כי הסביר למנוחים תוכן הצוואה, יש לקבוע כי לא הבינו משמעוה ואני קובעת שלא עלה
15 בידי המתנגדת להרים הנטל לפיה לא הבינו המנוחים על מה חותמים.
16
17 יתרה מזאת, הלכה פסוקה היא כי אדם החותם על מסמך יודע מה תוכנו.
18
19 לעניין זה ראו דברי כבוד השופט קדמי בע"א 2119/94 לנדאו נ' ברוך וין, פ"ד מט (2) 77 אשר
20 קבע כדלקמן:
21 "הדין הכללי בקשר לחתימה על חוזה על ידי מי שאינו יודע קרוא וכתוב- והוא הדין בעיוור
22 או במי שאינו יודע את השפה שבה נכתב החוזה וכיוצא בזה- אומר כדלקמן:
23 (א) אדם מוחזק כמי שיודע את תוכנו של המסמך שעליו הוא חותם, ולא תישמע מפיו
24 הטענה, שלא כך הם פני הדברים מן הטעם שאינו מסוגל לקרוא את המסמך מסיבה
25 כלשהי. מקורה של חזקה זו בכך שמי שאינו מסוגל לקרוא מסמך נושא בחובה להבטיח
26 שתוכנו של אותו מסמך יובא לידיעתו, על ידי פלוני מהימן עליו, לפני שחתום עליו;
27 ועל כן הוא זה הנושא בתוצאות אי קיומה של החובה..."
28
29 הנה כי כן, אף באם לא ידעו המנוחים את השפה העברית עומדת החזקה לחובתם ומשכך,
30 אין לי אלא להניח שכלל שלא הבינו דבר מה שנרשם בצוואה הרי שדרשו הסבר מהנוטריון
31 אשר העיד שהסביר להם באופן מפורש על מה הם חותמים.
32
33 אי לכך שוכנעתי, כי המנוחים הבינו את תוכן צוואותיהם ואין פגם בעריכתן בשפה העברית.
34

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

ת"ע 15-
ת"ע 14-
ת"ע 14-

- 1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
41. **הפגם בצוואת המנוחה – שוני במועדים**
 כאמור לעיל, קיים פער בן יומיים בין המועד הנקוב בצוואת המנוחה ה-14.12.01 לבין המועד המופיע על גבי האישור הנוטריוני הוא ה-16.12.01 ומשכך חוגשה בקשה לתיקון הפגם.
42. ככלל, פגם שנפל בצוואה ניתן לריפוי תוך עשיית שימוש בסעיף 25 (א) לחוק הירושה וזה לשונו:
 "התקיימו מרכיבי היסוד בצוואה, ולא היה לבית המשפט ספק כי היא משקפת את רצונו החופשי והאמיתי של המצווה, רשאי הוא, בהחלטה מנומקת, לקיימה אם אף נפל פגם בפרט מן הפרטים או בהליך מן ההליכים המפורטים בסעיפים 19, 20, 22 או 23 או בכשרות העדים, או בהעדר פרט מן הפרטים או הליך מן ההליכים כאמור".
- בהקשר זה יצוין, כי בית המשפט ער לכך שלא קיימת בסעיף הוראה מפורשת לעניין פגם שכזה ואולם, בספרם המומדים השופט שאול שוחט, עו"ד נחום פיינברג ועו"ד ור"ח יחזקאל פלומין, דיני ירושה ועזרובון, מהדורה שביעית, תשע"ד בעמ' 116 סבורים כי:
 "בצוואה שנעשתה בפני נוטריון ברשות, חוסר התאמה בין תאריך במסמך או תאריך הצוואה מזה לתאריך האישור מזה, הינו **בלגלג פגם פורמלי** הניתן לריפוי מתוך שימוש בהוראות **סעיף 25**" (הדגשה שלי ע.ג.).
43. בענייננו, צוואת המנוחה, כבר נאמר, וזה בתוכנה ובצורתה לצוואת המנוח שנחתמה ביום 14/12/2001, לה ניתן עוד ביום 30.10.14 צו לקיומה על ידי כב' הרשם צבי קויש. זהות הצוואות מחזקת הטענה, כי מדובר בפגם פורמלי וזהו לו.
44. בתצהירו של עו"ד [REDACTED] (שצורף לבקשת המבקש לקיום צוואת המנוחה על אף הפגם שנפל בה) אליו הוא אף הפנה בעדותו, מסביר עו"ד בן שימול כי שתי הצוואות נערכו על ידי המנוחים בנפרד ביום 14.12.01 ואף הודפסו במועד זה ואולם, המנוחה הופיעה במשרדה לחתימה אך יומיים לאחר מכן, כשללא משים לא שונה התאריך המופיע בצוואתה ומכאן אי-ההתאמה במועדים.
45. הסבר זה בצירוף עדותו של המבקש לפיה הלך עם אביו בלבד לנוטריון, אשר לא נסתרה, על רקע קביעתי דלעיל, כי הצוואה משקפת את רצונה החופשי של המנוחה ללא שקיימת התערבות פסולה של המבקש, נראה בעיני הגיוני והולם טעות שנעשתה מבלי משים.
46. בשולי הדברים אוסיף כי לא מצאתי מקום להידרש לטענות בסיכומים ובבקשה באשר לקיומה של השפעה בלתי חוגגת נוכח ההסכמה הדייונית אליה הגיעו הצדדים בדבר הפלוגתא

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

ת"ע 15- [redacted] ואח'
 ת"ע 14- [redacted]
 ת"ע 14- [redacted]

1 שבמחלוקת כעולה מפרוטוקול הדיון מיום 11/5/2015, הגם שקיים ספק בקיומה נוכח
 2 העובדה שהמתנגדת חיה בסמיכות לחוריה במהלך כל השנים ואילו המבקש חי שנים רבות
 3 בחו"ל לפני ואחרי עריכת הצוואות.
 4

סוף דבר .46

6 נוכח התוצאה אליה הגעתי אני קובעת שהבקשה לביטול צו קיום צוואה שניתן על ידי הרשם
 7 לענייני ירושה בענייניו של המנוח ביום 30/10/2014 נדחית.
 8

9 כמו כן, נדחית התנגדות המתנגדת לביטול צוואת המנוחה ומתקבלת הבקשה לתיקון הפגם
 10 בצוואה. לפיכך, הנני קובעת שהתאריך בצוואת המנוחה יתוקן כך שיירשם שהצוואה נערכה
 11 על ידי המנוחה ביום 16/12/2001 ולא 14/12/2001 כפי שרשם.
 12

13 ב"כ המבקש רשאי להגיש פסיקתאות מתאימות לחתימתי.

15 המתנגדת תשלם למבקש הוצאות משפט ושכ"ט עו"ד בסך 15,000 ₪ אשר ישולמו תוך 30 יום
 16 שאם לא כן, יישאו הפרשי ריבית והצמדה כדין.
 17

18 לא אוכל לסיים מלאכתי מבלי להביע הקושי העיני ומידת הזהירות המתבקשת בטיפול
 19 בתיקים מסוג זה, בהם נדרש בית המשפט להתחקות אחר רצונו האמיתי של נפטר ואחר
 20 הנסיבות שאפפו את החלטותיו, על מנת לכבדו ולתת לתן תוקף וקיום, לאחר לכתו. כעת,
 21 תקוותי, שרצונם של המנוחים אשר כפי שהתרשמתי משתקף בצוואה, ימלא כדבעי.
 22

23 פסק הדין מותר לפרסום ללא פרטים מזהים.
 24 המזכירות תסרוק הענק מפסק הדין לתיקים הקשורים.
 25

26 מורה על סגירת התיקים שבכותרת.

28 ניתן היום, כ"ט אב תשע"ה, 14 אוגוסט 2015, בהעדר הצדדים.
 29

עפרה גיא, שופטת

30
 31